

Indholdsfortegnelse

Del I: Sagsbehandling

Kapitel 1 Forvaltningens organisation 19

1. Overblik 19
2. Statsforvaltningen 19
  - Centraladministrationen 19
    - Departementer* 20
    - Direktorater (styrelser)* 20
    - Nævn og råd* 21
  - Den lokale statsforvaltning (dekoncentreret forvaltning) 21
3. Kommunalforvaltningen (decentraliseret forvaltning) 21
  - Enhedsforvaltning 21
  - Kommunalbestyrelsen 22
  - Borgmesteren 22
  - Udvalg 23
  - Kommunaldirektøren 23
4. Styring inden for det administrative hierarki 23
  - Styring inden for hierarkisk opbyggede organer 23
  - Styring af myndigheder inden for det administrative hierarki 24

Kapitel 2 Anvendelsesområde for FVL, OFL og PDL 25

1. Overblik 25
2. Forvaltningsloven (FVL) 25
  - Ad. 1. Hvilke myndigheder omfattes af FVL? 26
    - Formel organisatorisk afgrænsning* 26
    - Institutioner på privatretligt grundlag* 26
  - Ad. 2. Hvilke sager omfattes af FVL? 27
    - HR: Kun afgørelsessager, jf. FVL § 2, stk. 1* 27
      - Betingelser* 27
      - Faktisk forvaltningsvirksomhed* 27
      - Privatretlige dispositioner* 28
      - Indstilling eller udtalelse* 28
      - Processuelle beslutninger* 28
    - U: FVL gælder også for følgende sager, der ikke er afgørelsessager, jf. FVL § 2, stk. 2-3* 28
  - Ad. 3. Hvem er omfattet af partsbegrebet? 29
    - Afgørelsens adressat* 29

Ansøgere	29
Klagere	29
Foreninger	30
Anmeldere, vidner, forurettede etc.	30
Særligt om part i tilsynssag	30
Særligt om myndigheden og dens ansatte som parter	30
3. Offentlighedsloven (OFL)	31
HR: Al virksomhed i den offentlige forvaltning, jf. OFL § 1, stk. 1	31
U1: Sager inden for strafferetsplejen, jf. OFL § 2, stk. 1, 1. pkt.	31
U2: Personalesager, jf. OFL § 2, stk. 2-3	31
U3: Sager om lovgivning, jf. OFL § 2, stk. 1, 2. pkt.	31
4. Persondataloven (PDL)	32
Personoplysninger, jf. PDL § 3, stk. 1, nr. 1	32
Behandling, jf. PDL § 3, stk. 1, nr. 2	32
Register, jf. PDL § 3, stk. 1, nr. 3	33

Kapitel 3 Kompetence 34

1. Overblik	34
2. Opgavefordeling	34
Saglig kompetence	34
Stedlig kompetence	34
Funktionel kompetence	34
3. Overdragelse af kompetence (delegation)	35
Intern delegation	35
Delegation inden for hierarkisk opbyggede myndigheder	36
Delegation inden for kollegiale organer	36
Delegation til formand	36
Delegation til underudvalg	36
Delegation til sekretariat	36
Særligt om kommunal delegation	36
Ekstern delegation	37
Delegation til underordnede statslige myndigheder	37
Inden for centraladministrationen	37
Inden for den lokale statsforvaltning	37
Delegation til overordnede statslige myndigheder	38
Delegation til sideordnede statslige myndigheder	38
Delegation til nævn	38
Delegation til/fra forskellige kommuner	38
Delegation til private	38
4. Pligt til videresendelse til rette myndighed	38
5. Retsvirkning af kompetencemangler	39

Kapitel 4 Inhabilitet 40

1. Overblik 40
  - Hvem kan være inhabil? 40
2. Hvornår foreligger inhabilitet? 40
  - Ad. 1. Afgørelsessag 40
  - Ad. 2. Interesseskollision 41
    - Partsinteresse, jf. FVL § 3, stk. 1, nr. 1* 41
    - Familiemæssig tilknytning, jf. FVL § 3, stk. 1, nr. 2* 41
    - Tilknytning til en juridisk person, jf. FVL § 3, stk. 1, nr. 3* 41
    - To-instans inhabilitet (tidl. deltagelse i sagens behandling), jf. FVL § 3, stk. 1, nr. 4* 42
      - Flere offentlige hverv* 42
      - Interesserepræsentant* 42
      - Andre tilfælde, jf. FVL § 3, stk. 1, nr. 5* 42
  - Ad. 3. Påvirkningsfare, jf. FVL § 3, stk. 2 e.c. 43
3. Undtagelser 43
  - Substitution umulig eller meget vanskelig, jf. FVL § 4, stk. 1 43
  - Kollegiale forvaltningsmyndigheder, jf. FVL § 4, stk. 2-3 44
4. Retsvirkning af inhabilitet 44
  - Afgørelse vedr. sagens realitet er ikke truffet 44
  - Afgørelse vedr. sagens realitet er truffet 44

Kapitel 5 Partsrepræsentation 46

1. Overblik 46
  - Partsrepræsentationens anvendelsesområde 46
2. Hvem kan repræsentere en part? 46
3. Repræsentationens omfang 47
  - HR: Repræsentation under hele sagens behandling 47
    - Dokumentation for partsrepræsentation* 47
  - U1: Partens personlige medvirken, jf. FVL § 8, stk. 1, 2. pkt. 47
  - U2: Væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, jf. FVL § 8, stk. 2 47
  - U3: Andet fastsat ved lov, jf. FVL § 8, stk. 2 48
4. Retsvirkninger af repræsentation 48
  - Hvem skal myndigheden kommunikere med? 48
  - Retsvirkninger af tilsidesættelse af repræsentationsreglerne 49

Kapitel 6 Vejledningspligt 50

1. Overblik 50
2. Hvilke sager omfattes af vejledningspligten? 50
3. Vejledningens form 50
  - Særligt om tolkebistand og oversættelse 51
4. Vejledningens indhold 51

- 5. Retsvirkning af tilsidesættelse af vejledningspligten 51
  - Ugyldighed 52
  - Erstatningsansvar 52

Kapitel 7 Sagens oplysning 53

- 1. Overblik 53
- 2. Officialprincippet 53
  - Forudsætninger og antagelser 53
- 3. Myndighedens egne oplysninger 54
  - Oplysninger omfattet af PDL 54
  - Særligt om ansøgningssager, jf. FVL § 29 54
- 4. Oplysninger fra andre myndigheder 55
  - Hvilke oplysninger må videregives? 55
    - HR: Særligt fortrolige oplysninger må ikke videregives, jf. FVL § 28, stk. 1 55
    - Hvilke oplysninger er rent private? 55
    - U1: Samtykke, jf. FVL § 28, stk. 2, nr. 1 56
    - U2: Lovhjemmel, jf. FVL § 28, stk. 2, nr. 2 56
    - U3: Væsentlige private eller offentlige interesser, jf. FVL § 28, stk. 2, nr. 3 56
    - U4: Nødvendigt led i sagens behandling, jf. FVL § 28, stk. 2, nr. 4 57
    - HR: Andre fortrolige oplysninger må videregives hvis der er et sagligt behov herfor, jf. FVL § 28, stk. 3 57
  - Særligt om ansøgningssager, jf. FVL § 29 57
    - HR: Oplysninger om ansøgerens rent private forhold må ikke indhentes, jf. FVL § 29, stk. 1 58
    - Indhentning af oplysninger fra andre dele af forvaltningen 58
    - Indhentning af oplysninger fra private 58
    - U1: Samtykke, jf. FVL § 29, stk. 2, nr. 1 58
    - Retsvirkning af nægtet samtykke 58
    - U2: Lovhjemmel, jf. FVL § 29, stk. 2, nr. 2 59
    - U3: Særlige hensyn til ansøgeren eller tredjemand, jf. FVL § 29, stk. 2, nr. 3 59
  - Myndighedernes videregivelsespligt, jf. FVL § 31 59
  - Forbud mod indhentelse af fortrolige oplysninger uden betydning for sagsbehandlingen, jf. FVL § 32 60
- 5. Oplysninger fra parten 60
  - Sager rejst på partens initiativ (ansøgningssager) 60
  - Sager rejst på forvaltningens initiativ 60
- 6. Særligt om elektronisk behandling af personoplysninger 60
  - Grænseflader mellem FVL kap. 8 og PDL kap. 4 60
  - Blandingssager 61
  - Hvilken type personoplysning er der tale om? 62

Almindelige, ikke-følsomme personoplysninger, jf. PDL § 6	62
Visse særligt følsomme personoplysninger, jf. PDL § 7	62
Andre følsomme personoplysninger, jf. PDL § 8	63
Den dataansvarliges oplysningspligt ved indsamling	63
Indsamling hos den registrerede, jf. PDL § 28	64
HR: Den dataansvarlige har oplysningspligt, jf. PDL § 28, stk. 1	64
U1: Den registrerede er allerede bekendt med oplysningerne, jf. PDL § 28, stk. 2	64
U2: Afgørende hensyn til private eller offentlige interesser, jf. PDL § 30	64
Indsamling hos andre end den registrerede, jf. PDL § 29	65
HR: Den dataansvarlige har oplysningspligt, jf. PDL § 29, stk. 1	65
U1: Den registrerede er allerede bekendt med oplysningerne, jf. PDL § 29, stk. 2	65
U2: Registreringen eller videregivelsen følger af lov, jf. PDL § 29, stk. 2	65
U3: Underretning umulig/uforholdsmæssig vanskelig, jf. PDL § 29, stk. 3	65
U4: Afgørende hensyn til private eller offentlige interesser, jf. PDL § 30	65
Den registreredes indsigelsesret over for behandlinger, jf. PDL § 35	66
Disposition til opgaver om behandling efter PDL	66
7. Retsvirkning af tilsidesættelse af reglerne om sagsoplysning	66
Retsvirkning af tilsidesættelse af officialprincippet	66
Retsvirkning af uberettiget videregivelse af oplysninger	66

Kapitel 8 Partshøring 67

1. Overblik	67
2. Betingelser for partshøringspligt	67
Ad. 1. Oplysninger vedr. sagens faktiske omstændigheder	68
Ad. 2. Partens manglende kendskab	69
Ad. 3. Oplysninger til ugunst for parten	69
Ad. 4. Oplysninger af væsentlig betydning	69
3. Undtagelser fra partshøringspligten	70
U1: Ubetænkeligt, jf. FVL § 19, stk. 2, nr. 1	70
U2: Overskridelse af lovbestemt frist, jf. FVL § 19, stk. 2, nr. 2	70
U3: Væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, jf. FVL § 19, stk. 2, nr. 3	70
U4: Oplysninger undtaget fra partsaktindsigt, jf. FVL § 19, stk. 2, nr. 4	70
U5: Ubestemt kreds af personer/væsentlige vanskeligheder, jf. FVL § 19, stk. 2, nr. 5	71
U6: Særlige bestemmelser ved lov, jf. FVL § 19, stk. 2, nr. 6	71
U7: Sager, der kan genoptages, jf. FVL § 20	71
Betingelser for genoptagelse	71
Retsvirkninger af undladt partshøring efter FVL § 20	72
4. Udvidet partshøringspligt (ulovbestemt)	72
Disciplinære afskedigelsessager	72
Partstvister	73

- Næringsretlige afgørelser 73
- Administrative indgreb i den personlige frihed 73
- 5. Partens ret til at afgive udtalelse til sagen 73
  - HR: Parten har altid ret til at afgive udtalelse, jf. FVL § 21, stk. 1 73
  - U1: Overskridelse af lovbestemt frist, jf. FVL § 21, stk. 2, nr. 1 74
  - U2: Væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, jf. FVL § 21, stk. 2, nr. 2 74
  - U3: Særlige bestemmelser fastsat ved lov, jf. FVL § 21, stk. 2, nr. 3 74
- 6. Retsvirkning af undladt partshøring 74
- 7. Disposition til opgaver om partshøring 75

Kapitel 9 Aktindsigt 76

- 1. Overblik 76
  - Forholdet mellem FVL og OFL 76
  - Forholdet mellem FVL og PDL 77
  - Forholdet mellem PDL og OFL 78
  - Forholdet til tavshedspligt 78
- 2. Notatpligt 78
  - Betingelser for notatpligt 79
    - Ad. 1. Afgørelsessag* 79
    - Ad. 2. Oplysninger vedr. en sags faktiske omstændigheder* 79
- 3. Partens aktindsigt, jf. FVL 80
  - Identifikationskrav, jf. FVL § 9, stk. 1, 2. pkt. 80
    - Løbende partsaktindsigt* 80
  - Hvilke sager er omfattet af retten til partsaktindsigt? 80
    - HR: Alle sager er omfattet af retten til partsaktindsigt* 80
    - U1: Sager om strafferetlig forfølgning, jf. FVL § 9, stk. 3* 80
    - U2: Straffuldbyrdsessager, jf. FVL § 9, stk. 4* 81
    - U3: Sager om ansættelse eller forfremmelse, jf. FVL § 10, stk. 2* 81
  - Hvilke dokumenter er omfattet af retten til partsaktindsigt? 81
    - HR: Alle dokumenter er omfattet af retten til partsaktindsigt* 81
      - Dokumentbegrebet* 81
    - U1: Interne arbejdsdokumenter, jf. FVL §§ 12-13* 81
      - Videregivelse af interne dokumenter* 82
      - Ekstraheringspligt* 82
      - Visse interne dokumenter er dog alligevel undergivet aktindsigt, jf. FVL § 13* 83
    - U2: Fortrolige dokumenter, jf. FVL § 14* 83
    - U3: Afgørende hensyn til pågældende selv eller private/offentlige interesser, jf. FVL § 15* 83
      - Afgørende hensyn til den pågældende part selv* 84
      - Afgørende hensyn til private interesser* 84

	<i>Afgørende hensyn til offentlige interesser</i>	84
	<i>Ekstraheringspligt, jf. FVL § 15, stk. 2</i>	84
	Hvilke oplysninger er omfattet af retten til partsaktindsigt?	85
	Retsvirkning af begæring om partsaktindsigt	85
	<i>Udsættelse af hovedsagen, jf. FVL § 11</i>	85
	<i>Afgørelser om partsaktindsigt, jf. FVL § 16</i>	85
	<i>Tidsfrist</i>	86
	<i>Meroffentlighed</i>	86
	Retsvirkning af uberettiget afslag på partsaktindsigt	86
	<i>Forudgående partsaktindsigt (før afgørelse vedr. sagens realitet er truffet)</i>	86
	<i>Efterfølgende partsaktindsigt (efter afgørelse vedr. sagens realitet er truffet)</i>	86
	Disposition til opgaver om partsaktindsigt efter FVL	87
4.	Den elektronisk registreredes indsigtsret, jf. PDL	87
	HR: Den registrerede har ret til indsigt i behandlingen af oplysninger om den pågældende, jf. PDL § 31	87
	<i>Identifikationskrav</i>	88
	<i>Hvilke oplysninger skal meddeles?</i>	88
	<i>Hvor hurtigt skal begæringer om indsigt besvares?</i>	88
	<i>Meddelelsens form</i>	89
	U: Begrænsninger i indsigtsretten, jf. PDL § 32	89
	<i>Tidsmæssig begrænsning, jf. PDL § 33</i>	89
5.	Enhvers aktindsigt, jf. OFL	90
	Identifikationskrav, jf. OFL § 4, stk. 3	90
	<i>Løbende aktindsigt</i>	90
	Hvilke sager er omfattet af retten til aktindsigt?	91
	HR: Alle sager er omfattet af retten til aktindsigt	91
	U1: Sager inden for strafferetsplejen, jf. OFL § 2, stk. 1, 1. pkt.	91
	U2: Personalesager, jf. OFL § 2, stk. 2-3	91
	U3: Sager om lovgivning, jf. OFL § 2, stk. 1, 2. pkt.	91
	Hvilke dokumenter er omfattet af retten til aktindsigt?	91
	HR: Alle dokumenter er omfattet af retten til aktindsigt	91
	U1: Interne arbejdsdokumenter, jf. OFL § 7-8	92
	U2: Fortrolige dokumenter, jf. OFL § 10	92
	<i>Ekstraheringspligt</i>	92
	Hvilke oplysninger er omfattet af retten til aktindsigt?	92
	HR: Alle oplysninger er omfattet af retten til aktindsigt	92
	U1: Oplysninger om private forhold, jf. OFL § 12, stk. 1, nr. 1	92
	U2: Forretningshemmeligheder, jf. OFL § 12, stk. 1, nr. 2	93
	U3: Væsentlige hensyn til private eller offentlige interesser, jf. OFL § 13, stk. 1	93
	U4: Oplysninger undergivet tavshedspligt, jf. OFL § 14	93

Retsvirkning af begæring om aktindsigt	93
<i>Afgørelser om aktindsigt, jf. OFL § 15</i>	93
<i>Tidsfrist</i>	94
<i>Meroffentlighed</i>	94
Disposition til opgaver om aktindsigt efter OFL	94
6. Sammenligning af (akt)indsigtsreglerne i FVL, PDL og OFL	95

Kapitel 10 Formelle krav til afgørelsen 96

1. Overblik	96
2. Afgørelsens form	96
Skriftlighed	96
Sproglig udformning af skrivelser	96
Krav til udseende	97
3. Begrundelse	97
Hvornår skal en afgørelse ledsages af en begrundelse?	98
<i>Ad. 1. Afgørelsessag</i>	98
<i>Ad. 2. Skriftlighed</i>	98
<i>Ad. 3. Afgørelsens part</i>	98
<i>Ad. 4. Ikke fuldt ud medhold</i>	99
Begrundelsens indhold, jf. FVL § 24	99
<i>Sagens jus</i>	99
<i>Jus er præcis</i>	99
<i>Jus kræver fortolkning</i>	99
<i>Jus er skønsmæssig</i>	100
<i>Jus er ulovbestemt</i>	100
<i>Sagens faktum</i>	100
<i>Rigtig begrundelse</i>	101
<i>Objektivt rigtig begrundelse</i>	101
<i>Subjektivt rigtig begrundelse</i>	101
<i>Standardbegrundelser</i>	101
<i>Begrænsningsmulighed, jf. FVL § 24, stk. 3</i>	101
Retsvirkning af begrundelsesmangler	102
4. Klagevejledning	102
Hvornår skal der gives klagevejledning?	102
<i>Ad. 1. Afgørelsessag</i>	102
<i>Ad. 2. Administrativ rekurs</i>	102
<i>Ad. 3. Skriftlighed</i>	103
<i>Ad. 4. Ikke fuldt ud medhold</i>	103
Klagevejledningens indhold	103
Vejledning om domstolsprøvelse	103

Beregning af klagefrister	104
<i>Klagefristens begyndelsestidspunkt</i>	104
<i>Klagefristen fastsat i dage</i>	104
<i>Klagefristen fastsat i uger/måneder</i>	104
<i>Fristudløb på lørdag eller helligdag</i>	104
<i>Usædvanlige forhold</i>	105
<i>Fejlagtig indgivelse til 1. instans</i>	105
Retsvirkning af manglende eller mangelfuld klagevejledning	105
<i>Manglende klagevejledning</i>	105
<i>Urigtig klagevejledning</i>	105
5. Afgørelsens meddelelse	105
Afgørelsens meddelelse som retsskabende faktor	105
Retsvirkning ved meddelelsesmangler	106

Kapitel 11 Retsvirkning af formelle retlige mangler (ugyldighedslæren) 107

1. Overblik	107
2. Ugyldighedsbetingelser	107
Ad. 1. Retlig mangel	107
Ad. 2. Væsentlighedsvurderingen	107
<i>Generel væsentlighedsvurdering</i>	108
<i>Tilsidesættelse af ordensforskrifter</i>	108
<i>Tilsidesættelse af garantiforskrifter</i>	108
<i>Konkret væsentlighedsvurdering</i>	108
<i>Generel eller konkret væsentlighedsvurdering?</i>	108
Ad. 3. Tertiære momenter	109
3. Disposition til opgaver om ugyldighed	109

Kapitel 12 Disposition til opgaver om sagsbehandling 110

Del II: Hjemmel

Kapitel 13 Introduktion til hjemmelslæren 111

1. Overblik	111
Klassificering af hjemmelsgrundlaget	112
2. Fortolkning eller udfyldning?	112
Mellemtilfælde	113
3. Legalitetsprincippet	113
Skærpet (kvalificeret) hjemmelskrav	113
Lempet hjemmelskrav	114

Kapitel 14 Fortolkning af rimelig præcise lovbestemmelser 115

1. Overblik 115
2. Fortolkningsfaktorer 115
  - Vægtning 115
3. Fortolkningsstilarter 116
  - Objektiv ctr. subjektiv 116
  - Udvidende ctr. indskrænkende 116
  - Analogislutning 117
  - Modsætningsslutning 117
  - Teleologisk fortolkning 117
4. Disposition til opgaver om fortolkning 117

Kapitel 15 Udfyldning af skønsmæssige lovbestemmelser 118

1. Overblik 118
2. Fastlæggelse af lovlige kriterier 118
  - Ad. 1. Lov eller anordning 118
  - Ad. 2. Forarbejder og Folketingets udtalelser 118
  - Ad. 3. Interne regler 118
  - Ad. 4. Organisation og proces 119
  - Ad. 5. Formålsbetragtninger 119
    - Specialitetsprincipper* 119
  - Ad. 6. Lighedsbetragtninger 120
  - Ad. 7. Almene kriterier 120
3. Afvejning af lovlige kriterier 121
  - Inddragelse af kriterier 121
  - Kriteriers vægt 121
    - HR: Afvejningen er fri* 121
    - U1: Afvejningsregler i lov, forarbejder eller retsgrundsætninger* 121
    - U2: Skønnet må ikke sættes under regel* 122
    - U3: Lovlige interne regler om kriteriers vægt* 122
    - U4: Lighedsgrundsætningen* 123
4. Retsfølge 123
  - Vilkår 123
  - Proportionalitetsprincippet 123
5. Disposition til opgaver om udfyldning 124

Del III: Prøvelse

Kapitel 16 Introduktion til prøvelse 125

1. Overblik 125

- Ad. 1. Administrativ prøvelse 125
  - Remonstration* 125
  - Tilbagekaldelse* 126
- Ad. 2. Ombudsmandsprøvelse 126
- Ad. 3. Domstolsprøvelse 126
- 2. Skematisk sammenligning af prøvelsesmulighederne 127
- 3. Disposition til opgaver om prøvelse 128

Kapitel 17 Administrativ rekurs 129

- 1. Overblik 129
- 2. Hjemmel 129
  - Ad. 1. Ankerekurs (lovbestemt) 129
  - Ad. 2. Hierarkisk rekurs (ulovbestemt) 129
    - Kommunale afgørelser kan ikke rekreres uden lovhjemmel* 129
    - Afgørelser truffet af nævn og råd kan ikke påklages uden lovhjemmel* 130
  - Ad. 3. Ekstern delegation 130
- 3. Kompetence 130
- 4. Procesbetingelser 130
  - Klageberettiget 130
  - Klagefrist 130
  - Klagens form og indhold 131
  - Udnyttelse af rekurs 131
- 5. Opsættende virkning 131
  - HR: Klage har ikke opsættende virkning 131
  - U1: Rekursinstansen kan beslutte opsættende virkning 131
  - U2: Opsættende virkning er hjemlet 132
- 6. Sagens ramme 132
  - Nova og mellemkommende fakta 132
- 7. Bedømmelsesgrundlag (målestok) 132
  - Faktum 132
  - Jus 133
  - Subsumption 133
- 8. Reaktionsmuligheder 133
  - Afvisning 133
  - Stadfæstelse 134
  - Underkendelse 134
    - Annullation* 134
    - Rettelse (ændring)* 134
    - Hjemvisning* 134

Kapitel 18 Tilsyn 135

1. Overblik 135
2. Det kommunale tilsyn 135
  - Kompetence 136
  - Opsættende virkning 136
  - Bedømmelsesgrundlag 136
  - Reaktionsmuligheder 136
    - Vejledende udtalelse, jf. KSL § 50* 136
    - Annulation, jf. KSL § 50 a* 136
    - Suspension, jf. KSL § 50 a* 137
    - Tvangsbøder, jf. KSL § 50 b* 137
    - Erstatningsretligt søgsmål, jf. KSL § 50 c* 137
    - Erstatningsretlig bod, jf. KSL § 50 d* 138
    - Anlæggelse af anerkendelsessøgsmål, jf. KSL § 51* 138
3. Overtilsyn 138

Kapitel 19 Folketingets Ombudsmand 139

1. Overblik 139
2. Kompetence 139
  - HR: Alle dele af den offentlige forvaltning, jf. OMBL § 7, stk. 1 139
  - U1: Domstolene, jf. OMBL § 7, stk. 2 139
  - U2: Tvistnævn, jf. OMBL § 7, stk. 3 140
3. Klagesager 140
  - Klageberettigelse, jf. OMBL § 13, stk. 1 140
  - Formkrav, jf. OMBL § 13, stk. 2 140
  - Klagefrist, jf. OMBL § 13, stk. 3 140
  - Administrativ rekurs skal være udtømt, jf. OMBL § 14 140
  - Ombudsmanden afgør, om en klage skal undersøges, jf. OMBL § 16, stk. 1 140
4. Egen drift-sager 140
5. Bedømmelsesgrundlag (målestok) 141
  - Hjemmelsspørgsmål 141
  - Sagsbehandlingsregler 141
  - God forvaltningsskik 141
6. Reaktionsmuligheder 142

Kapitel 20 Domstolsprøvelse 143

1. Overblik 143
2. Procesbetingelser 143
  - Søgsmålsberettiget 143
  - Søgsmålsfrist 143

<i>HR: Der gælder ingen søgsmålsfrist</i>	143
<i>U1: Lovbestemt søgsmålsfrist</i>	143
<i>U2: Passivitet</i>	143
Hvem er rette sagsøgte?	144
Udnyttet rekurs?	144
3. Opsættende virkning	144
HR: Ikke opsættende virkning	144
U1: Domstolen beslutter det	144
U2: Lovhjemmel	144
4. Sagens ramme	145
Nova og mellemkommende fakta	145
5. Bedømmelsesgrundlag (målestok)	145
Prøvelse af faktum	145
Prøvelse af hjemmelsspørgsmål (jus)	145
<i>Almene juridiske spørgsmål</i>	145
<i>Fortolkning</i>	145
<i>Abstrakt fortolkning</i>	145
<i>Konkret subsumtion</i>	146
<i>Vage og elastiske lovbestemmelser</i>	146
<i>Skønsudøvelse</i>	146
<i>Afvejning</i>	146
Prøvelse af sagsbehandlingsregler (jus)	146
Intensiveret domstolsprøvelse	146
<i>Grundlovshjemlet domstolsprøvelse</i>	147
<i>Almindelig lovhjemlet domstolsprøvelse</i>	147
Begrænsninger i domstolsprøvelsen	147
<i>Forvaltningsorganets sagkundskab</i>	147
<i>Endelighedsbestemmelser</i>	147
6. Reaktionsmuligheder	148
Hjemmelsmangler	148
<i>Rettelse</i>	148
Formelle mangler (sagsbehandlingsfejl)	149
Erstatningsansvar	149

Litteratur 150

Domsregister 152

FOB-register 153

Stikordsregister 155